

DON BOSCO

✠ *magazine*

**Jongeren uit de jeugdhulp
baten voor de vierde keer
unieke zomercamping uit**

**Pedagoog Bruno Vanobbergen:
“Onderwijs staat vandaag
voor fundamentele vragen”**

Iemand doet het wel

Tim Bex — Hoofredacteur

Soms begint een gesprek dat je aan het denken zet op de meest onverwachte plaatsen. In mijn geval: aan de glascontainer. Terwijl ik mijn lege flessen zorgvuldig stond te sorteren, nog half onderzoekend welke fles al dan niet statiegeld opleverde, stopte een camionette naast mij. Een medewerker van De Kringwinkel stapte uit om de naburige kledingcontainer leeg te maken. Nog voor hij goed en wel begonnen was, zag ik hem het hoofd schudden. “Waarschijnlijk moet alles weg”, zei hij, half tegen zichzelf mompelend, half aan mij gericht. Niet omdat de kleding versleten was, maar omdat mensen er afval tussen hadden gegooid. “Ik zie van alles tijdens het leegmaken”, zuchtte hij. “Vuilniszakken, een half opgegeten pak friet en, jawel, zelfs uitwerpselen.”

Eén achteloze handeling en een hele container vol bruikbare kleding wordt waardeloos. Hij vertelde het opvallend rustig. Alsof het erbij hoorde. Alsof hij al lang had aanvaard dat dit nu eenmaal gebeurt. Terwijl hij naarstig verder werkte, bleven bij mij enkel de flesjes met statiegeld over. Tijdens mijn korte autorit naar huis bleef ik denken aan zijn verhaal. Vooral aan alles wat nu nog moest volgen. Een hele lading kledij die meteen richting afvalstapel moet. Een tweede ploeg die moet langskomen om de container te reinigen. Tijd, brandstof, werkuren, materiaal... Een systeem dat bedoeld is om kwetsbare mensen te helpen en kleding een tweede leven te geven, verandert in één klap in een omslachtige ketting van werk dat vermeden had kunnen worden.

Plots zag ik overal dezelfde mensen. De poetsvrouw die 's avonds het klaslokaal weer netjes achterlaat. De vuilnisophaler die stil zucht bij alweer een zak verkeerd gesorteerd afval. De wegenwerker die zijn werk moet onderbreken omdat iemand nog snel langs de nadarhekkens rijdt. Mensen die hun eigen werk doen, maar onderweg ook nog eens de gevolgen dragen van keuzes die anderen maken. Mensen die zelden op de voorgrond staan, maar wel mee de verhalen mogelijk maken. Ook in dit magazine.

Toen ik weer uit de auto stapte, besepte ik dat mijn gesprek aan de glascontainer helemaal niet over kleding ging. En ook niet over afval. Het ging over aandacht. Over even stilstaan bij de gevolgen van iets kleins. Over beseffen dat wat voor de ene maar een fractie van een seconde duurt, voor iemand anders een hele ketting van werk in gang kan zetten.

Tiffany

In 2016 zette Tiffany Mbabazi (26) haar eerste stappen op Speelplein Don Bosco Oud-Heverlee.

Intussen was ze er al vier keer animator, drie keer hoofdanimator en dit jaar voor de derde keer pleinleiding. Op het speelplein leerde ze niet alleen Don Bosco, maar ook vrienden voor het leven kennen. Verderop in het magazine leer je Tiffany beter kennen aan de hand van de vier elementen van het oratoriocriterium: thuis, school, speelplaats en zinplek.

colofon

Don Bosco Magazine is een gratis driemaandelijks uitgave van de Salesiaanse Familie voor de beweging rond Don Bosco. Meer info op www.donbosco.be
Hoofredactie en redactie: Tim Bex (TB), Bart Decancq (BD), Hannes Dedeurwaerder (HDD), Anja Hoozevee (AH) en Peter Malfliet (PM) • **Vormgeving:** Capone
Coverfoto: Stephanie De Becker • **Fotografie:** Titus Simoens (p3, p10-14) Stephanie De Becker (p28-32) • **Illustratie:** Kürt Maes (p35) **Druk:** Van der Poorten nv
 Leuven • **Verantwoordelijke uitgever:** provinciaal Bart Decancq, Hendrik Placestraat 44, 1702 Groot-Bijgaarden **Abonnement:** gratis aan te vragen bij
dbmedia@donbosco.be (Vlaanderen) en info@donbosco.nl (Nederland). Uw persoonlijke gegevens zijn voor u ter inzage. Ze worden nooit aan derden doorgegeven
 en dienen enkel voor de verzending van Don Bosco magazine. **Giften:** voor Vlaanderen steeds welkom op Don Bosco Centrale vzw BE27 4272 1008 4573 en voor
 Nederland op Stichting Don Bosco NL88 INGB 0000 7140 05 met vermelding van 'Don Bosco Magazine'.

10

Bruno Vanobbergen, directeur-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen:
 “Een goede leraar leert niet alleen lezen, maar leert ook om het kind te lezen”

04

**Toeza en toemba:
 twee veilige havens in Don Bosco
 Groenveld**

“Ik heb geleerd dat je hulp moet
 vragen als het niet goed gaat”

16

**Carina Aerts
 nieuwe provinciale van
 de Zusters van Don Bosco**

“Deze congregatie heeft
 een enorme diversiteit en rijkdom”

22

**Ben en Nona ontdekken
 België dankzij uitwisselingsproject
 Youth4Youth**

“Sommige kinderen waren echt
 verdrietig toen we vertrokken”

28

**Jongeren uit De Wissel
 organiseren voor de vierde
 keer Camping Switch**

“Hier kunnen deze jongeren iets
 betekenen voor anderen”

02 **Intro**

03 **Inhoudsopgave**

04 **Project in de kijker**

06 **Projecten in de kijker**

08 **Blikvanger**

Don Bosco Festival laat Assel bruisen

15 **Opgemerkt**

Pensioen met een gouden randje
 voor leraar Hendrik Provost

18 **Het vuur van Don Bosco**

Huis Mensa

19 **Column**

20 **Het getal**

Zes manieren om Don Bosco
 mee te nemen in je klas

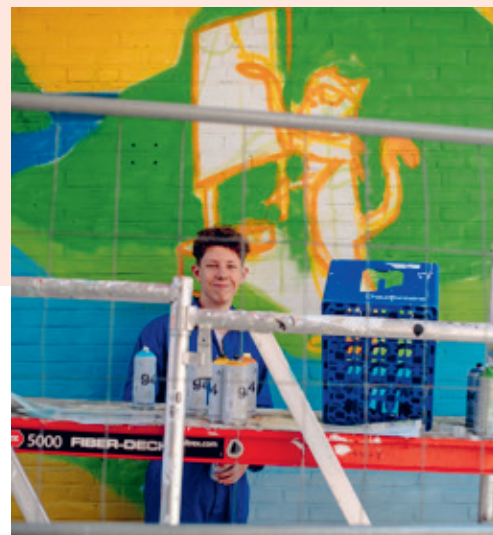
26 **De Speelplaats**

Gameproblematiek bij jongeren

33 **Don Bosco in beeld**

34 **Geloof in actie**

36 **Avondwoordje**

Toeza en toemba: een veilige haven op school

Op Don Bosco Groenveld en Don Bosco Groenveld Plus zijn er twee speciale plekken waar leerlingen tot rust kunnen komen: de *toeza* en de *toemba*. Het zijn ruimtes die niet zomaar zijn ontstaan. “Zo’n zeventien jaar geleden groeide de school snel. Daardoor kwamen er ook meer leerlingen die het soms moeilijk hadden. Leerkrachten merkten dat het niet altijd eenvoudig was om iedereen goed te begeleiden. Daarom zochten de directie en leerkrachten samen naar een oplossing”, vertellen de leerlingen.

Een van die oplossingen was de *toeza*. Dit staat voor ‘toezicht met zorg en aandacht’. “Ik had een heel slechte dag op school”, getuigt een leerling vanuit de *toeza*. “Ik had amper geslapen en was daardoor moe en snel boos. Toen ik aan mijn locker kwam, besepte ik dat ik mijn sleutel vergeten was. Ik moest naar het onthaal voor een reservesleutel. Ze wilden die niet geven. Dat maakte mij nog bozer. In de les merkte ik dat ik de map van een ander vak had meegenomen. Ik moest dus opnieuw naar mijn locker. Tegen dan was mijn humeur helemaal slecht. Ik kon mij niet concentreren. Zo ging het ook mis tijdens de wiskundeles. Ik snapte de oefeningen niet en maakte veel fouten. Ik werd verdrietig en begon stilletjes te huilen. De leerkracht zag dat en zei dat ik beter even naar de *toeza* kon gaan.”

Hulp durven vragen

In de *toeza* kunnen leerlingen even tot rust komen als het in de klas niet lukt. Je kan er zelfstandig naartoe gaan of een leerkracht kan je sturen. Er is altijd een leerkracht aanwezig die je helpt. Je kan er rustig nadenken, reflecteren

of ontspannen. Als het nodig is, kan je ook praten met de leerlingenbegeleiding. “Ik vulde een blad in over hoe ik me voelde en vertelde wat er was gebeurd. Daarna sprak ik met iemand van de leerlingenbegeleiding. Dat hielp mij. Ik voelde mij rustiger en begrepen. Daarna kon ik weer verder met de lessen. Ik heb geleerd dat je hulp moet vragen als het niet goed gaat. Dat maakt echt een verschil.”

Zo’n tien jaar geleden kwam er een tweede school bij in Heverlee: Don Bosco Groenveld Plus. Dit is een school voor leerlingen met autismespectrumstoornis (ASS). Daardoor werd er nog een extra vluchtheuvel opgericht: de *toemba*. Dat betekent ‘toezicht met bijzondere aandacht’. De *toemba* is bedoeld voor jongeren met autisme die extra ondersteuning nodig hebben. Hier werken meer gespecialiseerde begeleiders, waardoor je sneller hulp krijgt. “Deze ochtend kwam ik te laat op school”, vertelt een leerling die in de *toemba* zit. “Ik had slecht geslapen en mijn wekker niet gehoord. Ik had ook niets gegeten. Ik voelde mij onrustig en gespannen. In de klas was het voor mij te druk en lawaaiig. Mijn hoofd raakte snel overvol. Ik probeerde de les te volgen, maar dat lukte niet goed. Ik voelde dat ik overprikkeld raakte. De leerkracht gaf uitleg, maar ik hoorde het al lang niet meer. Alles kwam tegelijk binnen. Ik blokkeerde helemaal. Eerst bleef ik stilzitten, daarna werd ik boos en begon ik te roepen. Eigenlijk wilde ik rust, maar dat kon ik niet zeggen.”

Te veel prikkels

De leerkracht zag dat het niet meer ging en zei dat de leerling naar de *toemba* kon gaan. “Daar was het rustiger. Iemand kwam direct bij mij en sprak rustig met mij.

Dat hielp. Ik moest gelukkig niet veel uitleggen. Ze gaven mij tijd om terug kalm te worden. Later kon ik stap voor stap vertellen wat er gebeurd was. Ze begrepen dat ik snel overprikkeld raak. Samen zochten we naar wat mij kan helpen. We spraken af dat ik sneller zelf naar de toemba mag gaan als het te druk wordt in mijn hoofd. Ik heb geleerd dat ik rust nodig heb zodat het minder snel misloopt. In de toemba krijg ik dan de hulp die ik nodig heb. Dat helpt mij om niet te blokkeren en om mij weer beter te voelen zodat ik weer naar de les kan.”

De *toeza* en de *toemba* worden ook wel vluchtheuvels genoemd. Maar wat als die plekken er niet zouden zijn? “Dan zou het voor veel leerlingen én leerkrachten een stuk moeilijker worden op school. Zonder *toeza* en *toemba* zouden leerlingen in de klas moeten blijven, ook als het even niet lukt. Dat kan voor veel stress zorgen. Sommige leerlingen zouden sneller boos, verdrietig of gefrustreerd worden. Ook leerkrachten krijgen het dan moeilijker. Zij moeten tegelijk lesgeven én omgaan met leerlingen die het niet meer aankunnen. De klas wordt drukker en chaotischer en de lessen verlopen minder vlot. Daarnaast zouden leerlingen minder snel hulp zoeken. De stap naar de leerlingenbegeleiding wordt groter, waardoor problemen langer blijven duren.” – ✿

Dit artikel werd geschreven door leerlingen van Don Bosco Groenveld en Don Bosco Groenveld Plus: Aanchal, Amber, Arno, Elias, Ethan, Haley, Jutte, Loeca, Matiss, Mika, Mirthe, Nathan, Noah, Nuschin, Rune, Seppe en Yani. Ook qua foto's maakten ze een unieke keuze: “Wij wilden liever mensen linken aan dit artikel zodat de vluchtheuvels zelf door jou, de lezer, ingebeeld kunnen worden.”

Thuis

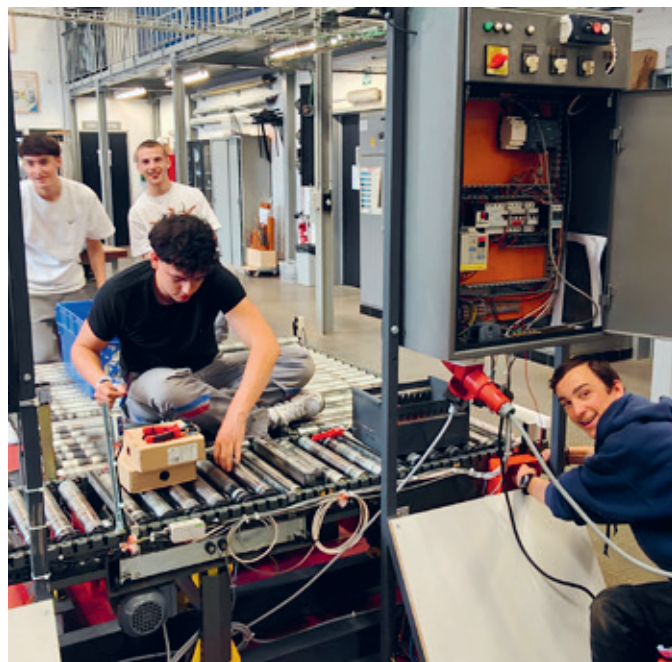
“Alex heeft al mijn huizen meegemaakt”

“Ik kreeg Alex toen ik 3 jaar was en intussen reist hij al heel mijn leven met me mee. Naar waar? Wel, ik ben in mijn leven al vaak verhuisd, zes keer denk ik. De meeste dorpen tussen Brussel en Leuven heb ik ondertussen wel gedaan. (lacht) Elke keer ging Alex mee. Mijn mama vraagt soms: ‘Waarom neem je die knuffel nog mee? Ben je daar niet te oud voor?’ Maar Alex was er altijd. Hij heeft al mijn huizen meegemaakt. Misschien is dat ook wel wat een thuis voor mij betekent: een plek waar je je veilig voelt en waar je jezelf kan zijn. Dat is voor mij het belangrijkste. Natuurlijk vind ik dat thuis, bij mijn ouders, maar eigenlijk ook op het speelplein. Vooral bij mijn speelpleinvrienden. Ik heb aan het speelplein een grote vriendengroep overgehouden. Als ik bij hen ben, voelt het meteen als thuiskomen. We hebben elkaar hier ontmoet en zijn elkaar door en door gaan kennen. Niet alleen op de mooie momenten, maar ook wanneer het wat moeilijker gaat. Je leert elkaars beste kanten kennen, maar ook de momenten waarop iemand moe is, geen zin heeft of het even niet lukt met de kinderen. Net die kwetsbare momenten zorgen voor een speciale, diepere band. Een band die blijft bestaan, ook wanneer je stopt met speelpleinwerk. Op het einde van de dag weet ik wie zij zijn en hoe ik op hun gedrag moet reageren. En omgekeerd weten zij dat ook van mij. Dat is thuiskomen. Niet omdat je altijd op dezelfde plek bent, maar omdat je bij bepaalde mensen altijd jezelf kan zijn.”

eTwinning in Kortrijk: met Woolly op lente-reis door Europa

In Basisschool Kinderland Kortrijk stond vorig schooljaar een bijzonder eTwinning-project centraal. Samen met kleuters uit verschillende Europese landen gingen de kinderen op avontuur met Woolly, een nieuwsgierig knuffellammetje dat de lente ontdekte in België en ver daarbuiten. “eTwinning is een Europees onderwijsprogramma dat scholen de kans biedt om samen te werken met partners uit andere landen”, vertelt directeur Ignace Tanghe. “Via digitale uitwisseling werken leerlingen en leerkrachten samen rond gemeenschappelijke projecten, leren ze andere culturen kennen en ontdekken ze dat ze deel uitmaken van een groter Europees geheel.” Via online ontmoetingen maakten de kleuters kennis met leeftijdsgenootjes uit onder andere Roemenië, Kroatië, Italië en Bulgarije. Met veel enthousiasme deelden ze hun ervaringen en ontdekten ze hoe kinderen in andere landen de lente beleefden. Woolly vormde de rode draad doorheen het project. Wordt dit jaar ongetwijfeld vervolgd...

Colruyt Group en Don Bosco Halle geven industrieel materiaal nieuw leven

Toen in 2025 een automatisatie-installatie van Colruyt Group werd ontmanteld, kregen leerlingen van onder meer Don Bosco Halle de kans om deze industriële materialen een tweede leven te geven. Aan het einde van het schooljaar 2025-2026 lieten ze zien welke projecten daaruit voortkwamen. Leerlingen verwerkten de gerecupereerde materialen en bewezen zo dat hergebruik perfect hand in hand gaat met techniek, innovatie en vakmanschap. De samenwerking kadert binnen het project Brug naar Scholen, waarmee de technische diensten van Colruyt Group inzetten op verbinding tussen onderwijs en industrie.

“We worden oprecht gelukkig van wat de leerlingen presenteerden”, zegt Frank Pierret, coördinator van Brug naar Scholen en oud-leerling van Don Bosco Halle. “Het is indrukwekkend wat de leerlingen met dit materiaal gerealiseerd hebben. Ze doen hier enorme STEM-ervaring op én ontdekken de meerwaarde van techniek. Tegelijk maken ze kennis met circulair bouwen en hergebruik. Het is fijn om te zien dat materialen die voor ons hun dienst hebben bewezen, een tweede leven krijgen in scholen.”

Lillo's Klavertje vergroent: “Ontdekking, beleving, beweging en rust”

What's in a name? Basisschool Lillo's Klavertje zet al lange tijd in op een groene (leer)omgeving en breide nu een nieuw hoofdstuk aan dat verhaal. “In 2019 hebben we van ons grasveld een mooie, groene speel- en leerplek gemaakt”, vertelt directeur Elke Hermans. “We creëerden enkele sportvelden, een mini-bos, tuintjes, een speelheuvel, snoepstruikjes en er kwamen zelfs kippen. Nu wilden we ook andere zones optimaal inrichten met veel kansen tot ontdekking, beleving, beweging en rust.” Bij de uitwerking van die plannen werd bewust gekozen voor een inrichting met een grote diversiteit aan beplanting, graszones en natuurlijke speelelementen. “Hierdoor komen leerlingen dagelijks in contact met de natuur en krijgen ze de kans om de seizoenen, planten en dieren van dichtbij te ervaren. Dit stimuleert natuurbeleving, verwondering en respect voor de omgeving.” De buitenruimte biedt bovendien tal van mogelijkheden om leerinhouden op een ervaringsgerichte manier aan te brengen.

Don Boscovrijwilligers zetten zich in voor Kledingbank Apeldoorn

Elk jaar verwelkomt de salesiaanse gemeenschap in Assel een aantal ESC-vrijwilligers. Dat zijn jongeren tussen de 18 en 30 jaar die via een programma van de Europese Unie tijdelijk in een ander Europees land gaan wonen en werken. “Onze vrijwilligers verblijven een tijdje in Assel voor een Europees vrijwilligersproject”, legt salesiaan Biju Oledath uit. “Vanuit Don Bosco Youthnet Nederland stimuleren we hen om zich ook lokaal in te zetten, buiten het werk dat ze voor Don Bosco doen. Op die manier betekenen ze ook echt iets voor de omgeving.” Zo maakten de vrijwilligers kennis met Kledingbank Apeldoorn, een initiatief van de Sant'Egidio-gemeenschap. “Ze zijn er intussen al een paar keer gaan helpen”, aldus Biju. “Het idee daarachter is heel eenvoudig: solidariteit en sociale betrokkenheid in de praktijk brengen. De vrijwilligers helpen bijvoorbeeld met sorteren van kleding, klaarzetten, en ondersteunen waar nodig. Een combinatie van leren en doen: jongeren uit verschillende landen die via vrijwilligerswerk kennismaken met sociale noden hier én tegelijk iets concreets bijdragen. Mooi toch!”

Heb je zelf een project dat je graag in de kijker wil zetten?
Geef dan een seintje via
dbmedia@donbosco.be

Don Bosco Festival laat Assel bruisen

Ruim 200 bezoekers kwamen op zaterdag 15 augustus, de dag voor Don Bosco's verjaardag, samen in Assel voor het Don Bosco Festival. Jongeren, vrijwilligers, medewerkers en betrokkenen uit verschillende Don Bosco-organisaties in Nederland genoten van een dag vol muziek, dans, theater en lekker eten. Van een verrassende flashmob tot spontane karaoke en interculturele ontmoetingen: overal op het terrein ontstonden gesprekken, nieuwe contacten en bijzondere momenten van verbondenheid. Juist daarin werd de geest van Don Bosco zichtbaar. Jongeren uit verschillende landen en achtergronden vonden elkaar in muziek, dans en ontmoeting. Nieuwe vriendschappen werden gesloten, ervaringen gedeeld en telefoonnummers uitgewisseld. Tegelijkertijd was het festival een mooie gelegenheid voor bezoekers om kennis te maken met het brede jongerenwerk van Don Bosco. Dankzij de inzet van vele vrijwilligers en de enthousiaste bijdrage van de jongeren van Don Bosco Youthnet kijken we terug op een warm, feestelijk en succesvol festival dat smaakt naar meer. (AH)

In gesprek met Bruno Vanobbergen,
directeur-generaal van Katholiek Onderwijs Vlaanderen

“Een goede leraar leert niet alleen lezen, maar leert ook om het kind te lezen”

Het Vlaamse onderwijs staat voor grote uitdagingen: dalende leerprestaties, hardnekkig lerarentekort, toenemende planlast, een samenleving die almaar meer verwachtingen bij de school legt ... Toch weigert Bruno Vanobbergen, directeur-generaal van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, zich neer te leggen bij een doemscenario. “Ik bezoek elke week scholen waar met ongelooflijk veel passie en engagement wordt gewerkt.”

Het onderwijs krijgt de jongste jaren heel wat kritiek te verwerken. Is dit een moeilijke tijd om aan het hoofd te staan van Katholiek Onderwijs Vlaanderen?

“Het is zonder twijfel een bijzonder uitdagende periode, maar net daarom ook een boeiende. Onderwijs staat vandaag voor fundamentele vragen. Hoe vinden we voldoende én goed opgeleide leerkrachten? Hoe zorgen we ervoor dat alle leerlingen aan boord blijven? Hoe gaan we om met artificiële intelligentie, met de groeiende diversiteit in onze samenleving en met de veranderende verwachtingen van ouders? Daarnaast zijn er de financiële uitdagingen, de infrastructuur en de vraag wat onderwijs vandaag moet zijn. Geen kleine opdrachten, maar

toch probeer ik niet te veel mee te gaan in de waan van de dag. Natuurlijk moeten we antwoorden bieden op de problemen van vandaag, maar even belangrijk is de vraag hoe we willen dat ons onderwijs er over tien of vijftien jaar uitziet. De keuzes die we nu maken, bepalen die toekomst.”

“Onderwijs staat vandaag voor fundamentele vragen. De keuzes die we nu maken, bepalen de toekomst”

Toch lijkt de druk om snel resultaten te boeken groter dan ooit.

“Politici willen terecht dat hun beleid effect heeft. Tegelijk zie ik bij de huidige minister ook de ambitie om verder vooruit te kijken. Haar plannen rond inclusief onderwijs reiken tot 2040. Dat vind ik belangrijk. Onderwijs heeft nood aan een langetermijnvisie. Je kunt niet bij elke maatschappelijke of politieke windstoot van koers veranderen.”

Het onderwijs wordt weleens vergeleken met een tanker die maar moeilijk van richting verandert. Begrijpt u die vergelijking?

“Eigenlijk hou ik er niet van. Dat beeld doet onrecht aan de duizenden leerkrachten en directies die elke dag met enorm veel engagement werken. Alsof er vandaag niets goed loopt. Ik bezoek wekelijks scholen en zie er ontzettend veel creativiteit, vakmanschap en innovatie. Er zijn heel veel scholen die voor hun leerlingen écht het verschil maken. Dat mogen we niet vergeten wanneer we spreken over onderwijskwaliteit.”
“Natuurlijk moeten we eerlijk zijn: internationaal onderzoek toont aan dat onze leerprestaties onder druk staan. Maar ik merk een grote bereidheid om daar werk van te maken. Alleen vraagt duurzame verandering tijd. Een nieuw leerplan invoeren betekent ook nieuwe leermiddelen ontwikkelen, leraren opleiden en scholen begeleiden. Dat kun je niet in twee jaar realiseren.”

Scholen lijken steeds vaker de plek waar alle maatschappelijke problemen samenkomen.

“Armoede, digitalisering, mentale gezondheid, diversiteit, polarisatie... Alles komt inderdaad samen op school. Alleen ontstaat daardoor

Bruno Vanobbergen op bezoek in het Don Bosco-internaat in Groot-Bijgaarden.

soms de verwachting dat onderwijs ook al die problemen moet oplossen. En precies daar trek ik een duidelijke grens: je kan dat onmogelijk van de school verwachten. Onderwijs speelt weliswaar een cruciale rol, maar kan dat alleen doen samen met welzijn, jeugdwerk, sport, lokale besturen en andere partners.”

Zijn er dan taken die volgens u niet bij de school thuishoren?

“Als je kijkt naar de signalen van leerkrachten, zie je dat heel veel planlast te maken heeft met welzijn en zorg. Niet alleen de begeleiding zelf, maar ook alle administratie errond. Ik bezocht onlangs een familieschool in Amsterdam, waar een familieschoolcoördinator het aanspreekpunt voor alle welzijnsvragen was. Rond die persoon werkte een netwerk van hulpverleners en welzijnsorganisaties. Daardoor konden leerkrachten zich opnieuw concentreren op hun kerntaak: lesgeven. Dat betekent niet

dat leerkrachten zich niets moeten aantrekken van hun leerlingen. Integendeel. Op diezelfde school nodigden ze ouders maandelijks uit in de klas om samen te bekijken hoe zij hun kinderen thuis beter konden ondersteunen bij het leren. Precies waar de expertise van een leraar ligt.”

Don Bosco zag de leerkracht in de eerste plaats als opvoeder die tussen jongeren staat, niet erboven. Is die pedagogische nabijheid vandaag nog haalbaar?

“Meer dan ooit. Alleen moeten we goed begrijpen wat pedagogische nabijheid betekent. Voor mij heeft dat niets te maken met therapeut zijn of alle sociale problemen van leerlingen oplossen. Pedagogische nabijheid begint door echt te kijken naar het kind dat voor je zit. Ik zeg weleens dat een goede leraar niet alleen kinderen leert lezen, maar ook het kind leert lezen. Wie zit hier voor mij? Hoe leert deze leerling? Waar liggen zijn

talenten? Zit hij goed in zijn vel? Pas als je dat weet, kun je als leraar echt het verschil maken. Dat geldt voor elke leerkracht, ongeacht het vak. Of je nu geschiedenis, houtbewerking of wiskunde geeft: je neemt leerlingen mee in iets waar jij zelf warm voor loopt.”

Don Bosco vond dat opvoeden vooral een kwestie van relatie was.

“Absoluut. De Franse pedagoog Philippe Meirieu omschrijft onderwijs als leerlingen deelgenoot maken van de verwondering die je als volwassene zelf hebt ervaren. Dat vind ik een prachtige gedachte. De Nederlandse pedagoog Max van Manen spreekt over pedagogische tact: de kunst om aan te voelen wat een leerling op een bepaald moment nodig heeft. Dat zit vaak in kleine dingen. Een leerling laten merken dat je hem ziet. Vertrouwen uitstralen. Feedback geven die doet groeien. Niet alles oplossen, wel aanwezig zijn.”

U was tien jaar lang Kinderrechten-commissaris. Welke lessen uit die periode bepalen vandaag nog altijd uw visie op onderwijs?

“Vooral het besef hoe verschillend de leefwerelden van kinderen zijn. Dat heeft mijn manier van kijken voorgoed veranderd. We denken daarbij vaak aan culturele verschillen, maar het gaat veel verder dan dat. Denk aan een leerling die mantelzorger is. Of aan een kind dat maandenlang in het ziekenhuis verblijft. Of aan een jongere met een beperking. Al die situaties bepalen mee hoe iemand leert en naar school gaat.”

“Een leerling met leukemie moet zich, ondanks maanden in het ziekenhuis, leerling kunnen blijven voelen. Een kind dat elke ochtend eerst zijn jongere broers en zussen naar school brengt omdat beide ouders al vroeg moeten werken, zal soms te laat komen of iets vergeten. Dan moet je als school eerst begrijpen waarom dat gebeurt.”

“Jongeren willen begrijpen wat er met hen gebeurt en welke richting ze aan hun leven kunnen geven”

Sommigen zullen zeggen dat dit een mooi ideaal is, maar dat scholen daarvoor vandaag nauwelijks nog tijd hebben

“Maar het móét. Het ergste wat je tegen zo’n leerling kunt zeggen, is: *we begrijpen je situatie wel, maar kunnen er niets aan doen*. Ik zie ook elke week scholen waar het wél lukt. Dat bewijst dat het mogelijk is. Natuurlijk vraagt het inspanningen, maar uiteindelijk is het ook een keuze. Vind je het belangrijk genoeg om kinderen echt te zien? Zoek dan manieren om dat waar te maken.”

Toch hebben sommige scholen het moeilijk om die christelijke identiteit nog onder woorden te brengen.

“Daarom denk ik dat we er een eigentijdse taal voor moeten vinden. We hoeven onze inspiratie niet weg te stoppen of te verengen tot een paar rituelen. Scholen zijn vandaag volop op zoek naar woorden om die inspiratie opnieuw betekenis te geven. Dat is geen teken van zwakte, integendeel. Het toont dat ze die traditie ernstig nemen en willen vertalen naar de wereld van vandaag.”

Stel dat morgen het woord ‘katholiek’ uit de naam van de koepel zou verdwijnen: zou dat fundamenteel iets veranderen?

“Ik denk het wel. Katholiek Onderwijs Vlaanderen is geen uniforme organisatie. We brengen heel uiteenlopende scholen samen: grote colleges, kleine dorpsscholen en scholen die vertrekken vanuit verschillende congregaties en pedagogische tradities. Die verscheidenheid is een rijkdom. Tegelijk is er één duidelijke rode draad: onderwijs vormgeven vanuit een christelijke inspiratie. Dat blijft voor mij de verbindende kracht van ons netwerk. “Neem de Don Boscoscholen. Hun nadruk op pedagogische nabijheid is geen toevallige keuze, maar vertrekt rechtstreeks vanuit de visie van Don Bosco op jongeren, opvoeding en de rol van de leraar. Hetzelfde geldt voor de tradities van andere congregaties. Elk legt eigen accenten, maar vertrekt telkens vanuit een bepaald mensbeeld en vanuit de overtuiging dat onderwijs méér is dan kennis overdragen.”

U bent zelf gelovig opgegroeid. Tegelijk bent u pas de derde leek aan het hoofd van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Welke rol speelt geloof vandaag in uw manier van leidinggeven?

“Voor mij gaat het veel minder over structuren of functies dan over een manier van leven. De figuur van Christus blijft mij inspireren omdat Hij mensen voortdurend uitdaagt om zich af te vragen hoe ze tegenover anderen staan. Van thuis uit heb ik vooral meegekregen dat je aandacht moet hebben voor wie kwetsbaar is. Niet uit medelijden, maar omdat je probeert structureel iets te veranderen. Dat bepaalt nog altijd hoe ik naar onderwijs kijk.”

“Onderwijs moet een verschil maken, zeker voor wie vanuit een kwetsbare positie vertrekt. Voor mij is dat geen bijkomstigheid, maar een wezenlijk onderdeel van onze christelijke inspiratie. Uiteindelijk komt het altijd hierop neer: probeer als mens het goede te doen.”

▼

Hebben jongeren vandaag meer nood aan zingeving dan vroeger?

“Daar ben ik sterk van overtuigd. Ik zag het als Kinderrechtencommissaris, later opnieuw bij Opgroeien en vandaag nog altijd wanneer ik scholen bezoek. In de gemeenschapsinstellingen behoorden de imam, de moslimconsulent en de aalmoezenier bijvoorbeeld tot de meest gezochte vertrouwenspersonen. Dat zegt veel. Jongeren willen begrijpen wat er met hen gebeurt en welke richting ze aan hun leven kunnen geven.”

“Ook de Vlaamse Scholierenkoepel merkt dat thema's als zingeving, discriminatie, inclusie en racisme sterk leven. Jongeren verwachten niet dat volwassenen alle antwoorden hebben, wel dat wij tonen waar wij zelf voor staan. Dat geldt ook voor leerkrachten. Ze hoeven jongeren geen kant-en-klare waarheden aan te reiken, maar kunnen inspirerende volwassenen zijn die laten

zien welke waarden hun eigen keuzes richting geven. Precies daarin ligt volgens mij nog altijd een van de mooiste opdrachten van het onderwijs.”

Een van de bekendste scholen die u in het buitenland bezocht is de Michaela Community School in Londen, vaak geroemd om haar strenge discipline. Wat hebt u daarvan meegenomen?

“Minder dan veel mensen misschien verwachten. Als een directrice zegt dat haar grote inspiratie het jaar 1956 is, omdat toen volgens haar orde en discipline vanzelfsprekend waren, dan denk ik dat je vooral achteromkijkt. Ik geloof niet dat we daarmee de uitdagingen van vandaag oplossen.” “Een andere Londense school maakte op mij veel meer indruk. Ook daar waren duidelijke regels, vaste routines en hoge verwachtingen. Het verschil zat in de bedoeling achter die regels. Leerlingen moesten zich bijvoorbeeld tussen twee lessen door volledig stil door de gangen verplaatsen. Op het eerste gezicht een typisch voorbeeld van strenge discipline, tot de directeur uitlegde waarom: die overgangsmomenten bleken de momenten waarop het vaakst werd gepest, geduwd of geïntimideerd. De stilte was dus geen doel op zich, maar een manier om rust en veiligheid te creëren. Dan krijgt zo'n regel een totaal andere betekenis.”

Zit daar een belangrijke les voor Vlaamse scholen?

“Structuur, voorspelbaarheid en duidelijke verwachtingen zijn belangrijk. Maar altijd vanuit de vraag: wat heeft een jongere nodig om zich veilig te voelen en tot leren te komen? Niet vanuit de behoefte om te controleren. Ook Don Bosco combineerde warmte met duidelijkheid. Hij geloofde niet in vrijblijvendheid, maar evenmin in een autoritaire aanpak. Jongeren hebben nood aan volwassenen die nabij zijn,

grenzen durven stellen én hen laten voelen dat die grenzen voortkomen uit zorg. Die combinatie blijft bijzonder actueel.”

Als u vooruitkijkt naar de komende tien jaar, wat wordt dan de grootste uitdaging voor het Vlaamse onderwijs?

“Het lerarentekort, zonder enige twijfel. En dan heb ik het niet alleen over voldoende leerkrachten, maar ook over voldoende *goed opgeleide* leerkrachten. Vandaag lossen scholen het tekort soms op door mensen voor de klas te zetten die niet de juiste opleiding of expertise hebben. Ik begrijp waarom ze dat doen: omdat ze vaak geen alternatief hebben. Maar het heeft wel gevolgen voor de kwaliteit van het onderwijs. De uitdaging wordt dus dubbel: voldoende mensen aantrekken én ervoor zorgen dat de juiste mensen voor de juiste klas staan.”

Als u over pakweg tien jaar terugblijkt op uw mandaat, wanneer zult u dat als geslaagd beschouwen?

“Wanneer we op een aantal fundamentele punten echt vooruitgang hebben geboekt. Als minder jongeren uitvallen. Als scholen sterker samenwerken met welzijn en andere partners. Als schoolbesturen beter ondersteund worden op het vlak van financiën en infrastructuur. En als scholen zich verder kunnen ontwikkelen tot professionele organisaties waarin mensen graag werken. Maar uiteindelijk zal ik vooral tevreden zijn als we erin slagen het vertrouwen in onderwijs te versterken. Ik ontmoet elke week leerkrachten en directeurs die met ongelooflijk veel vakmanschap en overtuiging werken. Dat verdient meer aandacht dan het soms krijgt. We mogen kritisch zijn voor ons onderwijs, maar we mogen ook opnieuw durven tonen wat er elke dag wél goed gebeurt.” (HDD) –

Pensioen met een gouden randje voor graadcoördinator Hendrik Provost

“Wie in het onderwijs staat, moet beseffen dat hij levens raakt”

“Ik ben afgestudeerd in het midden van de jaren tachtig en er was toen amper werk in het onderwijs. Ik ben twee jaar van de ene interim in de andere gesukkeld en heb zelfs negen maanden gestempeld. Bedrijven uit de streek boden me een job aan, maar ik wilde maar één ding: lesgeven. Dat was mijn droom. Uiteindelijk kreeg ik de tip dat er een plek vrijkwam in Don Bosco Zwijnaarde. Die ene tip zorgde voor een carrière van 39 jaar in deze school. Daar terechtkomen was een van de beste dingen die mij in mijn leven is overkomen.”

“Dat ik aan de vooravond van mijn pensioen in de top 50 van de wedstrijd ‘Leraar van het jaar’ stond, is een mooie bekroning. Al denk ik dat mijn collega’s er enthousiaster over waren dan ikzelf. Het thema (‘Leraren die blijven plakken’) speelde natuurlijk ook een rol. Geschiedenis leent zich uitstekend om verhalen te vertellen die blijven hangen. De prehistorie of Egypte? Het zijn onderwerpen die ver van de leefwereld van jongeren staan, maar precies daarom ook erg boeiend zijn. Mijn kracht ligt in vertellen, humor gebruiken, maar ook luisteren. Dat laatste is nodig om een band op te bouwen met leerlingen. Ik stond vroeger elke middag op het voetbalveld. Om 13.10 uur stond ik nog in voetbaltenue op de speelplaats, tien minuten later stond ik aan diezelfde leerlingen les te geven. Dat schept een unieke band. Je leert elkaar op een andere manier kennen. Het idee van ‘wij’ en ‘zij’ past niet bij mij. Je moet naast de jongeren staan.”

“Er is veel veranderd in het onderwijs, ook in de manier waarop Don Bosco een plek krijgt.

Vroeger waren er salesianen, vandaag ligt de verantwoordelijkheid bij leerkrachten en medewerkers. Toch blijf ik sterk geloven in het DNA van Don Bosco. Ik heb de voorbije jaren meermaals moeten zeggen dat we van dat DNA moeten afblijven. Dat betekent niet dat alles hetzelfde moet blijven - Don Bosco is net sterk in zichzelf telkens opnieuw uitvinden - maar bepaalde dingen moeten behouden blijven. Een voorbeeld? Wij hebben sinds jaar en dag geen examens in de eerste graad. We kiezen voor gespreide evaluatie. Dat is een weg van geleidelijkheid: jonge leerlingen stap voor stap leren omgaan met grotere gehele leerstof. Dat is voor mij Don Bosco. Dat moet je niet willen veranderen.”

“Aan beginnende leerkrachten zou ik vooral willen zeggen: blij jezelf ontwikkelen. Je wordt geen vakinhoudelijke expert op de dag dat je afstudeert. Ook ik ben niet meer de leerkracht die ik was toen ik begon. Je moet nieuwsgierig blijven, bijleren en jezelf blijven vormen. Ik volg onderwijsexpert Dirk Van Damme op dat vlak: dat je een diploma krijgt op je twintigste en dat dan veertig jaar geldig is, is niet meer van deze tijd. Het is logisch dat er af en toe een opfrissing mag komen. Daarom vind ik nascholing ook zeer belangrijk. Daar moet het onderwijs wat mij betreft op blijven inzetten. Daarnaast is de relatie met leerlingen essentieel. Een klein gesprek voor of na de les kan al een verschil maken. ‘Gewonnen met de voetbal?’ of ‘Heb je goed gegeten?’ Het lijken kleine dingen, maar jongeren voelen dat je hen ziet. Je moet beseffen dat je levens raakt wanneer je in het onderwijs staat. Blijf geloven in de jeugd, want het is die jeugd die binnen veertig jaar onze samenleving zal dragen.” (TB)

Hendrik Provost (63) is leerkracht geschiedenis en graadcoördinator eerste graad in Don Bosco Zwijnaarde. Althans, dat was hij, want na 39 jaar ‘DBZ’ ging hij met pensioen. Zijn loopbaan werd bekroond met een mooie erkenning: een plek in de top 50 van de wedstrijd ‘Leraar van het jaar’ van onderwijsmagazine KLASSE. Toch blijft Hendrik vooral bescheiden bij die nominatie. Voor hem draait onderwijs niet om persoonlijke eer, maar om verbondenheid met leerlingen en collega’s.

Carina Aerts nieuwe provinciale van de Zusters van Don Bosco

Op zondag 2 augustus werd zuster Carina Aerts aangesteld als nieuwe provinciale overste van de Zusters van Don Bosco in Vlaanderen. De komende zes jaar is zij verantwoordelijk voor de Vlaamse provincie en vormt ze de schakel met het hart van de congregatie in Rome. Een opdracht die ze met vertrouwen, maar ook met de nodige realiteitszin opneemt. “Niemand kan voorspellen hoe die zes jaar eruit zullen zien, maar ik voel dat ik er niet alleen voor sta.”

Wie bij zuster Carina binnenkomt, wordt warm ontvangen. Voor het interview begint, biedt ze me een kop koffie aan en schuiven we nog even aan bij de andere zusters. Op de kast naast haar bureau staan wenskaarten die ze bij haar aanstelling kreeg, vol woorden van bemoediging en steun. Ze komen van pas, want zuster Carina trok met de nodige vragen en onzekerheid naar de cursus voor nieuwe provinciales in Rome. Daar nam Algemeen Overste Chiara Cazzuola meteen heel wat twijfels weg: “Je hoeft niet perfect te zijn. Bekijk het stap voor stap”, gaf ze de nieuwe provinciales mee.

Zuster Carina, eerst en vooral proficiat. Kan je even schetsen wat de taak van een provinciale overste precies inhoudt?

“De provinciale overste vormt in de eerste plaats de band tussen de Vlaamse provincie en het instituut in Rome. Ze heeft als opdracht om de zusters en gemeenschappen op te roepen de geest van Don Bosco en Maria Mazzarello te beleven en die zending verder te zetten. Tegelijk is ze gewoon zuster onder de zusters: bereikbaar, hartelijk en nabij. Het gaat dus om die verbinding met het instituut, maar ook om er hier ter plaatse te zijn voor de zusters en de gemeenschappen.”

De realiteit van de Zusters van Don Bosco verschilt sterk van land tot land. Hoe moeilijk is het om de internationale richtlijnen te vertalen naar onze context?

“Ik ben heel erg getroffen door de cursus voor nieuwe provinciales die we in Rome hadden. De voornaamste boodschap van zuster Chiara was: ‘Stap voor stap. Je hoeft niet perfect te zijn.’ Dat merkte je ook aan de manier waarop ze naar onze verschillende situaties keek. Ik zat bijvoorbeeld naast de nieuwe provinciale van Groot-Brittannië. Toen gevraagd werd om per provincie een verantwoordelijke aan te duiden voor jongerenpastoraal, sociale communicatie en missiepastoraal, zei ze: ‘Wij hebben die mensen niet.’ ‘Wij ook niet’, dacht ik. Maar zuster Chiara zei: ‘Kijk en doe wat mogelijk is.’ Tijdens zo’n internationale ontmoeting zie je de enorme diversiteit en rijkdom van de congregatie. Een zuster uit India vroeg me: ‘Zuster Carina, hoe kan ik oversten vinden voor al mijn jonge zusters?’ Ze hebben daar 110 jonge zusters, terwijl wij er in Vlaanderen al jaren geen meer hebben. In Colombia zijn tien gemeenschappen getroffen door een aardbeving. In China mogen ze geen kapel hebben, geen symbolen dragen en mogen jongeren onder de achttien jaar

de kerk niet binnen. Dan beseft je hoe verschillend onze realiteiten zijn. De constituties zijn onze richtlijn, maar de boodschap was duidelijk: kijk wat binnen jouw eigen realiteit mogelijk is en ga stap voor stap.”

Als we naar onze eigen realiteit kijken, wat zijn dan de grootste uitdagingen?

“Het is moeilijk om te voorspellen hoe de komende zes jaar eruit zullen zien. Don Bosco en Maria Mazzarello hadden als leuze: voortgaan zoals de omstandigheden het toelaten. Zuster Hilde Bosmans, mijn voorganger, begon haar termijn bijvoorbeeld tijdens corona. Alles moest digitaal, we konden niet samenkomen. Daarna kwam de grote aandacht voor

seksueel misbruik door onder meer *Godvergeten*. Wie had dat allemaal kunnen voorspellen? Tegelijk weten we wel voor welke uitdagingen we vandaag staan. Onze gemiddelde leeftijd stijgt en het aantal roepingen daalt. Hoe houden we onze provincie de komende zes jaar vitaal? Hoe kunnen we toch hoopvol die Blijde Boodschap blijven uitdragen? Dat wordt een zoektocht. We weten niet wat er op ons afkomt, maar kunnen wel proberen ons er samen zo goed mogelijk op voor te bereiden. Niet passief afwachten wat de toekomst brengt, maar die ook actief proberen te aanvaarden. Ik vertrouw erop dat we stap voor stap zullen zien wat mogelijk is en dat we er niet alleen voor staan” (TB) – ✠

LEES HET VOLLEDIGE INTERVIEW ONLINE

Op onze website vertelt zuster Carina meer over de weg die haar hier bracht, haar liefde voor mensen die het moeilijk hebben, haar geloof en de band met de salesianen. En ja, ook over waarom je haar eerder in West-Vleteren dan op Graspop zult vinden.

School

“Vaak moet je gewoon even luisteren”

Toen ik nog maar net animator was, dacht ik soms: ‘Waarom doen die kinderen zo moeilijk en luisteren ze niet gewoon?’
(lacht) Ja, als tiener was ik nogal ongeduldig. Alles moest vooruitgaan en als iets niet lukte, raakte ik snel gefrustreerd. Ik keek toen veel meer naar wat een kind deed dan naar waarom het dat deed. Intussen sta ik al heel wat langer op het speelplein en ben ik daar helemaal anders naar gaan kijken. Ik heb hier geleerd dat het gedrag dat je ziet, niet altijd vertelt hoe iemand zich echt voelt. Een kind dat lastig doet, heeft misschien gewoon een moeilijke dag. Of er speelt thuis iets waar jij niets van weet. Als je dat beseft, reageer je automatisch ook anders. Ik denk dus dat ik hier vooral geduld heb geleerd. Natuurlijk zijn er situaties die je het liefst meteen oplost, maar vaak moet je eerst gewoon luisteren. Pas als iemand zich gehoord voelt, kan je echt iets betekenen. Dat geldt trouwens niet alleen voor de kinderen. Ook animatoren hebben hun eigen verhaal. Iedereen draagt wel iets mee wat je aan de buitenkant niet ziet. Als animator ben je vooral bezig met de kinderen, maar als pleinleiding – wat ik nu ben – leer je ook oog hebben voor de mensen rondom je. Achter een glimlach kan evengoed een moeilijke dag schuilgaan. Als ik terugdenk aan wie ik tien jaar geleden was, zie ik hoeveel ik hier zelf ben gegroeid. Ik probeer vandaag veel minder snel te oordelen en veel sneller te luisteren. Dat is misschien wel de belangrijkste les die het speelplein mij geleerd heeft.”

Het vuur van Don Bosco

Huis Mensa

Wie ben je?

Huis Mensa is een organisatie van de Zusters van Don Bosco, pal in het centrum van Brugge. Naast een zustergemeenschap biedt dit huis ook een warme thuis aan vrouwen die tijdelijk dak- of thuisloos zijn, al dan niet met hun kinderen. Het is een plek waar ze tot rust kunnen komen, opnieuw structuur vinden en de ruimte krijgen om hun leven te heroriënteren. 'Mensa' betekent letterlijk 'tafel': een plaats van ontmoeting waar mensen welkom zijn, waar geluisterd wordt en waar iedereen met respect wordt ontvangen.

Hoe brandt het vuur?

Onze doelgroep sluit heel nauw aan bij de geest van Don Bosco. We vangen vrouwen en hun kinderen op die het door omstandigheden even moeilijk hebben en tijdelijk geen vaste thuis hebben. We geven hen de tijd om op adem te komen en hun leven weer op te nemen. Wie ingrijpende dingen meemaakt, heeft nood aan ondersteuning, kracht en rust. Dat proberen wij als kleine zustergemeenschap te bieden. De kinderen zijn daarbij een belangrijke hefboom. Zij beseffen niet altijd hoe ernstig de situatie is, maar blijven spontaan en onbeveng. Wij zijn graag bij hen en zien hen graag. Dat voelen de moeders meteen. Voor een mama is er niets belangrijker dan te zien dat haar kinderen zich goed voelen. Daarnaast proberen we in Huis Mensa een echte familiegeest te creëren. Dat is niet vanzelfsprekend, want hier wonen mensen samen die elkaar niet kennen en soms ook het vertrouwen in anderen zijn verloren. Toch merken we dat die geest van Don Bosco mensen samenbrengt en zelfs in moeilijke omstandigheden vreugde kan brengen. We zijn dan wel een zustergemeenschap, maar je mag ons gerust een grote gemeenschap noemen. Het is niet 'wij', de zusters, en 'zij', de vrouwen. We vormen samen één geheel.

Wat is jullie droom?

- Onze eerste droom is dat de vrouwen na hun verblijf hun leven opnieuw kunnen opnemen: een eigen woonplaats vinden, een nieuwe relatie aangaan of opnieuw aansluiting vinden bij hun partner. Kortom, dat er herstel komt in hun leven, dat ze opnieuw geluk mogen ervaren en dat er weer licht komt aan het einde van de tunnel.
- Daarnaast hopen we dat wat wij hier proberen te beleven, ook meer zichtbaar wordt in het dagelijkse leven. Het gaat niet altijd om grote gebaren. Vaak begint het gewoon met mens zijn voor elkaar: elkaar respecteren, helpen en nabij zijn. (18)

Verdrag

Bart Decanq - provinciaal

Verdragen afsluiten is wat uit de mode geraakt. Oorlogen en conflicten beëindigen, blijkt steeds minder te lukken door rond de tafel te gaan zitten. Handelsovereenkomsten komen in de papiermand terecht. Ontwikkelingssamenwerking lijkt een term uit een naïeve periode. Afspraken over klimaatbeheersing smelten weg onder de extreme warmte of verzuipen in zware overstromingen. De ondertekening van zo'n verdrag is dikwijls een plechtige gebeurtenis waarbij de ondertekenaars zich verbinden om de afspraken te respecteren. Ze krijgen de dure pen mee als tastbare herinnering aan hun engagement. Het staat zwart op wit wat men elkaar zal toestaan en wat niet; wat men van elkaar zal verdragen. In een tijd van 'ieder voor zich' maakt men eenzijdig een einde aan afspraken. Waarom zou je investeren in een ander land als je er geen winst kan uithalen? De belangrijkste vraag: hoe worden wij er beter van? Hoe kunnen wij onszelf beschermen en verdedigen?

“De rijkdom vloeit het land uit onder het waakzame oog van geïmproviseerde wegcontroles. Hooggeplaatsten krijgen geld om een oogje dicht te knippen”

Het waren hersenspinsels die mij bezighielden in de wagen in de streek rond Lubumbashi. Op het vliegtuig dacht ik even dat ik op de verkeerde vlucht zat. Zo'n negentig procent van de passagiers leek uit China te komen. Grote groepen werknemers worden er in de mijnbouw ingezet. Op de wegen rijden overbeladen vrachtwagens op en af, met kostbare metalen op weg naar andere landen. De wegen zijn in erbarmelijke staat omdat ze deze drukte niet aankunnen. De wrakken van omgekeerde vrachtwagens zijn de stille getuigen van de uitbuiting. De rails van de spoorwegen liggen er nog, maar de infrastructuur is vervallen en onbruikbaar geworden. De rijkdom vloeit het land uit onder het waakzame oog van geïmproviseerde wegcontroles. Hooggeplaatsten krijgen geld om een oogje dicht te knippen. Investerings in wegen en infrastructuur zijn herinneringen aan een koloniaal verleden. Tussen deze colonnes vrachtwagens wurmen zich de personenwagens die in Europa als onveilig en te vervuילend worden bestempeld. Ook deze zijn overbeladen met grote zakken houtskool, trossen bananen of volgestouwd met geiten en kippen. Die mensen proberen hun gezin in leven te houden door iets te verkopen of te ruilen. En wij? Wij verhogen het budget voor defensie. Ontwikkeling en samenwerking worden zeldzame begrippen.

Don Bosco is meer dan een naam aan de gevel van een school. Het is een pedagogische visie die elke dag opnieuw vorm krijgt in de manier waarop we met kinderen en jongeren omgaan. Wil je de waarden van Don Bosco beter leren kennen of er concreet mee aan de slag gaan in de klas? Deze zes projecten en inspiratiebronnen helpen je alvast op weg.

6

GA NAAR ITALIË EN BEZOEK TURIJN

Last but not least: bezoek Turijn! Heel wat Don Bosco-organisaties uit Vlaanderen en Nederland organiseren al jarenlang reizen naar Turijn, en dat is niet zonder reden. Turijn en de omliggende streek vormen nog altijd het kloppend hart van de Don Bosco-beweging. Je wandelt er door de straten waar Don Bosco leefde, bezoekt de plekken waar het eerste oratorio ontstond en ontdekt hoe zijn droom uitgroeide tot een wereldwijde beweging. Wie Don Bosco écht wil leren kennen, moet zijn verhaal ook eens beleven. Een citytrip met nét dat tikkeltje meer? Zet Turijn dan maar op je lijstje.

5

ONTDEK DON BOSCO VIA VERHALEN EN BEELDEN

Soms begint inspiratie met een goed verhaal. Op de Don Bosco Webshop (QR-code 1) vind je boeken die het leven van Don Bosco, zijn pedagogie en de wereldwijde salesiaanse beweging dichterbij brengen. Ook de video's op het YouTube-kanaal van Don Bosco Vlaanderen & Nederland tonen hoe diezelfde waarden vandaag zichtbaar zijn in het leven van jongeren en opvoeders. Zie ze als een vertrekpunt, want er bestaan nog heel wat boeken, documentaires en getuigenissen die je blik op Don Bosco verder kunnen verruimen.

Webshop

YouTube

1

BRENG DE WERELD BINNEN MET VIA DON BOSCO

Met het project *School4School* van onze internationale ngo VIA Don Bosco ontdekken leerlingen hoe jongeren in andere delen van de wereld leven, leren en dromen over hun toekomst. Het is een kort lessenpakket rond onrechtvaardigheid en kan zowel dienen voor leerlingen van het lager onderwijs als het secundair onderwijs. Het doel van dit lessenpakket is om Vlaamse leerlingen te sensibiliseren rond het thema onrechtvaardigheid en hen aan te zetten tot daadwerkelijke actie. Meer informatie? Scan de QR-code.

2

MAAK TIJD VOOR EEN AVONDWOORDJE

Een kort moment van rust, een verhaal, een gedachte of een vraag om even bij stil te staan: het Avondwoordje is een traditie die teruggaat tot Don Bosco zelf. Ook vandaag kan zo'n kort moment aan het einde van de (les)dag zorgen voor verbinding, reflectie en een positieve afsluiter. Inspiratie nodig? Op de backcover van dit tijdschrift vind je een Avondwoordje van provinciaal Bart Decancq, maar ook op de website van Avondwoordjes (zie QR-code) staan heel wat voorbeelden. Zelf een leuk Avondwoordje gemaakt? Stuur het ons zeker door!

3

LAAT JE INSPIREREN DOOR DON BOSCO MAGAZINE

Don Bosco Magazine brengt verhalen uit het onderwijs, jeugdwerk, jeugdhulp, Salesiaanse Familie en nog heel wat andere Don Boscosectoren en -organisaties samen. Het magazine toont hoe de waarden van Don Bosco vandaag leven: in de klas, op de speelplaats en ver daarbuiten. Gebruik een artikel, getuigenis of thema als vertrekpunt voor een klasgesprek, les of moment van reflectie met je leerlingen. Don Bosco Magazine kan je online raadplegen (QR-code 1) en inschrijven is nog steeds gratis. Op KlasCement (QR-code 2) vind je kant-en-klaar lesmateriaal dat aansluit bij thema's uit Don Bosco Magazine en onze waarden.

Magazine

Lesmateriaal

4

KIES VOOR VORMINGEN OP MAAT

Wil je Don Bosco niet alleen leren kennen, maar ook beleven in je school? Dat kan zeker! Don Bosco Vorming & Animatie organiseert vormingen en workshops die je laten kennismaken met het pedagogisch project en de opvoedingsstijl van Don Bosco. Altijd praktisch, op maat en vertrekkend vanuit de dagelijkse realiteit van leerkrachten, opvoeders en vrijwilligers. Zo ontdek je hoe de visie van Don Bosco ook vandaag nog inspireert. Meer info via de QR-code!

DON BOSCO

NOT
SORRY

Grenzeloos

Deze zomer brachten Ben (21) uit Slowakije en Nona (23) uit Roemenië enkele weken door op het Don Boscospeelplein in Halle. Via Youth4Youth beleefden ze als internationale animatoren het Belgische speelpleinwerk van dichtbij, samen met kinderen en animatoren uit Halle. Tijdens de weekends ontmoetten de deelnemers elkaar voor vormingen en culturele activiteiten.

Nona en Ben ontdekken België dankzij uitwisselingsproject Youth4Youth

“Spelen is een taal die iedereen begrijpt”

Youth4Youth is een internationaal uitwisselingsproject van jeugdwerkorganisatie Bosco Base. Jongeren uit verschillende landen komen naar België en draaien mee op Don Boscospeelpleinen en -vakantiewerkingen. Zo leren ze niet alleen een andere cultuur kennen, maar ervaren ze ook de kracht van jeugdwerk over grenzen heen. Het programma maakt deel uit van het European Solidarity Corps, een EU-initiatief dat jongeren tussen 18 en 30 jaar kansen biedt om elders vrijwilligerswerk te doen.

Waarom kozen jullie voor Youth4Youth?

Nona: “In Roemenië studeer ik Sociaal Werk, dus dit project sloot mooi aan bij mijn passie. Daarnaast doe ik al meer dan acht jaar vrijwilligerswerk met kinderen. Dat internationale aspect erbij nemen, is voor mij een manier om uit mijn comfortzone te stappen.”

Ben: “Ik ben opgegroeid in een salesiaans oratorio in Prešov in Slowakije. Later werd ik animator. Toen ik op Facebook een bericht zag over Youth4Youth, dacht ik: ‘Dit heb ik nog nooit gedaan.’ Ik zag het als een uitdaging.”

Nona, jij kende Don Bosco nog niet?

Nona: “Nee, helemaal niet. In Roemenië zijn we voornamelijk orthodox en kende ik dit soort organisaties niet. Het concept van Don Bosco was voor mij dus helemaal nieuw. Tijdens deze ervaring heb ik veel geleerd over Don Bosco en wie hij was. In Halle was er elke avond een Avondwoordje, een moment waarop ze over Don Bosco vertelden en er ruimte was voor zelfreflectie. Dat vond ik heel mooi.” ▶

“Iedereen lijkt hier een plek te hebben. Dat vind ik mooi”

► Ben, voor jou was het vermoedelijk meer herkenbaar?

Ben: “De salesiaanse structuur kende ik wel, maar de manier waarop het speelplein in Halle georganiseerd was, was nieuw voor mij. De dagkampen die ik in Slowakije kende, waren veel gestructureerder, met weinig ruimte voor vrij spel. In Halle konden kinderen de hele dag doen wat ze zelf wilden, want ze kiezen bewust voor dat type werking. Dat was in het begin een schok, maar uiteindelijk was het geweldig om mee te maken.”

Hoe zag jullie programma eruit?

Ben: “We waren bijna drie weken in België. Eerst waren er vijf dagen van teambuilding met de twaalf internationale deelnemers. Na die eerste dagen van kennismaking werden we verdeeld over verschillende speel-

pleinen en vakantiewerkingen. Nona en ik kwamen allebei in Halle terecht, waar we kinderen van verschillende leeftijden begeleidden.”

Nona: “Ik stond vooral bij de jongste kinderen. Dat was soms een uitdaging, want ik spreek geen Nederlands en sommige kinderen konden zelf nog amper praten. In het begin voelde ik me soms wat verloren. Een kind begon te huilen en ik dacht: ‘Wat moet ik nu doen? Moet ik mee huilen? Een knuffel geven?’ Gelukkig waren er enkele Roemeense kinderen die konden helpen als vertaler. Na een tijdje vond ik mijn weg.”

Ben: “Je leert elkaar ook kennen zonder veel woorden: door te spelen, te lachen en samen dingen te doen. Wat me ook bijblijft, is de band die je opbouwt met de kinderen. Sommige kinderen waren echt verdrietig toen

we vertrokken. Dat toont hoeveel je in korte tijd voor elkaar kunt betekenen. Ook met de animatoren hadden we een goede samenwerking. Uiteindelijk werkten we allemaal voor hetzelfde doel: kinderen een fijne zomer bezorgen.”

Jullie werden na enkele dagen als groep gesplitst. Hoe was dat?

Ben: “Best moeilijk, want je bouwt in korte tijd een sterke band op. Dan moet je plots uit elkaar. Maar ieder weekend kwamen we samen en konden we onze ervaringen delen.”

Nona: “We hadden meteen een klik. Het voelde alsof we elkaar al veel langer kenden. Die eerste zondag, toen we allemaal naar ons ‘eigen’ speelplein vertrokken, waren we heel stil en verdrietig... Ik zou het ergens wel leuk gevonden hebben als we allemaal

andere deelnemers, de animatoren, de hoofdanimatoren en natuurlijk ook met de kinderen. Ik heb ook het gevoel dat België veel multicultureler is dan Slowakije. Dat was eveneens een geweldige ervaring.”

op hetzelfde plein hadden gestaan, maar tegelijkertijd zorgde deze manier van werken voor meer contact met Belgische animatoren.”

Wat hebben jullie vooral geleerd?

Nona: “Geduld en flexibiliteit. Ik heb ook geleerd om mezelf minder druk op te leggen. In het begin dacht ik voortdurend: ‘Ik moet dit doen, ik moet dat doen, alles moet goed zijn.’ Daardoor was ik best moe. Later dacht ik: ‘Doe rustig aan, het komt wel goed.’ Dat maakte een groot verschil. Als je vrijwilligerswerk doet in een ander land, moet je bereid zijn om je aan te passen. Je kunt niet verwachten dat de anderen zich aan jouw gewoontes aanpassen. Jij bent degene die zich moet aanpassen aan hun manier van werken.”

Ben: “Voor mij waren vooral de vriendschappen belangrijk. Met de

Wat blijft jullie bij van België?

Ben: “Vooral hoe multicultureel het hier is. Dat heeft me echt verbaasd. Het heeft mijn ogen geopend, want in Slowakije is dat veel minder het geval.”

Nona: “Ik was in januari al eens in Brussel en besliste toen dat ik nog eens zou terugkomen om meer van België te zien. Ik hou van de steden en vind de architectuur heel anders dan in Roemenië. Maar ik lette ook op de gewoontes van mensen. Het is hier zo rustig... En dan is er inderdaad ook die diversiteit. Je vindt hier mensen van overal. Ik ontmoette kinderen uit Ecuador, Roemenen en mensen uit allerlei andere landen. Iedereen lijkt hier een plek te hebben. Dat vind ik een heel mooi aspect van België. Alles was anders dan wat ik gewend ben, maar dat vond ik een goede zaak. Uit de comfortzone!” (TB) — 𐄂

Speelplaats

“Banana is een soort van mascotte geworden”

“Dit is Banana! Eigenlijk is het gewoon een *minion* die we ooit tussen de verkleedkleden vonden, maar intussen is hij veel meer dan dat. In 2023 liepen een andere animator en ik er een hele week mee rond en riep ik voortdurend: ‘*Banana, banana, banana!*’ Sindsdien is hij een beetje onze persoonlijke mascotte geworden. Dat is ook andere animatoren niet ontgaan. De afspraak is dat Banana telkens mee naar huis gaat met één van ons, tot de volgende jeugdwerkactiviteit. Dan wisselen we weer. Zo reist hij al een paar jaar heen en weer. Het is misschien een gek verhaal, maar eigenlijk zegt het veel over het speelplein. Kleine dingen krijgen hier een grote betekenis omdat je ze samen beleeft. Ik haal er zoveel energie uit! Natuurlijk steek je ongelooflijk veel tijd in, maar je krijgt er ook zoveel voor terug. Je doet het voor de kinderen, maar evengoed voor de werking. Het speelplein heeft mij zoveel gegeven dat ik ook iets wil teruggeven. Ik krijg hier het gevoel dat ik echt iets kan betekenen. Als je ziet hoeveel plezier kinderen beleven of hoeveel ze op een week tijd groeien, dan ga je zelf ook met een goed gevoel naar huis. Dat geeft enorm veel voldoening. Naast mijn werk is het speelplein echt het centrum van mijn leven. Zeker nu ik pleinleiding ben. Vergaderingen, voorbereidingen, plannings... Er kruipt veel tijd in, maar ik doe het ongelooflijk graag. Geeft het me rust? Eigenlijk niet. (lacht) Maar ik ben liever na een speelpleinweek helemaal pompaf dan dat ik thuis zit te niksen. Na zo’n week is er altijd even een klein zwart gat. Dan denk ik: ‘En nu?’ Gelukkig weet ik dat het niet lang duurt voor we weer samen op het speelplein staan. En dan is Banana er zeker ook weer bij!”

Gameproblematiek bij jongeren

Ik ben Enes en ik ga jullie vertellen over de goede kanten van gamen en de minder goede kanten. Deze informatie is gebaseerd op onderzoeken van andere mensen, zoals wetenschappers en leerkrachten, maar ook op mijn eigen ervaringen met gamen. Gamen is vandaag de dag erg populair bij jongeren en volwassenen, daarom is het belangrijk om zowel de voordelen als de nadelen goed te begrijpen.

De voordelen van gamen

Gamen kan op verschillende manieren positief zijn voor mensen. Ten eerste helpt gamen bij het verbeteren van het reactievermogen. In veel spellen moet je snel reageren op wat er op het scherm gebeurt. Dit kan ervoor zorgen dat je ook in het echte leven sneller leert reageren op situaties.

Daarnaast stimuleert gamen het denkvermogen. Veel games bevatten puzzels, strategieën en moeilijke opdrachten. Hierdoor leer je problemen oplossen, plannen maken en logisch nadenken. Sommige studies tonen aan dat gamers vaak beter zijn in multitasken dan mensen die niet gamen.

Ook kan gamen bijdragen aan de sociale ontwikkeling. Online games worden vaak samen met andere spelers gespeeld. Spelers moeten communiceren, samenwerken en elkaar helpen om doelen te bereiken. Hierdoor ontstaan soms zelfs nieuwe vriendschappen.

De nadelen van gamen

Naast de positieve kanten zijn er ook nadelen van gamen. Een belangrijk probleem is gameverslaving. Sommige mensen hebben moeite om te stoppen met gamen en besteden er te veel tijd aan. Dit kan leiden tot slechtere schoolresultaten, minder slaap en minder aandacht voor andere belangrijke zaken.

Ook kan te veel gamen zorgen voor lichamelijke klachten. Lang achter een scherm zitten kan leiden tot pijn aan de ogen, nek, rug en handen. Daarnaast bewegen gamers soms te weinig, wat slecht is voor de gezondheid.

Een ander nadeel is dat sommige games geweld bevatten. Onderzoeken tonen aan dat dit bij bepaalde mensen kan zorgen voor agressiever gedrag, vooral bij jongeren die nog volop in ontwikkeling zijn. Dit betekent niet dat iedereen hierdoor agressief wordt, maar het is wel iets om rekening mee te houden.

Don Bosco staat voor jongeren kansen geven, dus doen wij dat met veel plezier! Klas 5DA-GM van Don Bosco Sint-Denijs-Westrem ging aan de slag om deze pagina in te vullen naar hun eigen wensen. Het resultaat is onderstaand artikel van Enes Özcan dat zowel inhoudelijk als op vlak van vormgeving door hem in elkaar werd gestoken.

Conclusie

Gamen heeft zowel positieve als negatieve kanten en kan dus zowel voordelen als nadelen met zich meebrengen. Aan de ene kant kan gamen leerzaam zijn, omdat het het denkvermogen en het reactievermogen kan verbeteren. Daarnaast kan gamen ook ontspannend zijn en zorgen voor plezier na een drukke schooldag. Voor veel mensen is gamen een leuke manier om even te ontspannen en hun gedachten te verzetten.

Aan de andere kant kan gamen ook problemen veroorzaken wanneer het te veel wordt. Als iemand te lang of te vaak gamet, kan dit een negatieve invloed hebben op schoolresultaten, slaap en gezondheid. Te veel gamen kan er ook voor zorgen dat er minder tijd overblijft voor andere belangrijke activiteiten in het dagelijks leven.

Daarom is het erg belangrijk om een goede balans te vinden tussen gamen en andere bezigheden zoals school, sport en sociale contacten. Door deze balans te bewaren, kan men genieten van de voordelen van gamen zonder last te krijgen van de nadelen. Het is belangrijk om grenzen te stellen en verantwoordelijk om te gaan met gamen.

Wist je dat **gamen je reactiesnelheid en concentratie kan verbeteren? Tijdens het spelen moet je snel nadenken en beslissingen nemen, wat goed is voor je hersenen.**

Mijn eigen ervaring

Uit mijn eigen ervaring merk ik dat gamen leuk en ontspannend kan zijn, maar ook dat het soms moeilijk is om op tijd te stoppen. Daarom heb ik geleerd dat het belangrijk is om regels voor mezelf te maken, zoals eerst huiswerk doen en pas daarna gamen. Zo blijft gamen leuk en gezond en ik speel op een nintendo

Jongeren uit de jeugdhulp organiseren voor de vierde keer Camping Switch

“Hier kunnen de jongeren iets betekenen voor anderen”

Samen met tientallen vrijwilligers bouwden jongeren uit de jeugdhulp ook deze zomer aan Camping Switch. Een week lang werd Centrum Molenmoes in Wezemaal een plek waar jongeren, buurtbewoners, gezinnen en vrijwilligers elkaar ontmoetten. Wat vier jaar geleden begon als een voorzichtig initiatief van leefgroep De Switch, een van de afdelingen van jeugdhulporganisatie De Wissel, groeide intussen uit tot een heuse vijfdaagse camping waar verantwoordelijkheid, ontmoeting en vakantiegevoel hand in hand gaan.

“Welkom op Camping Switch”, klinkt het aan het onthaal. De 19-jarige Kylie staat enkele bezoekers te woord en wijst de volgende kampeerders hun plek. Op het eerste gezicht oogt het als een gemoedelijke zomercamping: tenten op een open veld, kinderen die ravotten, vrijwilligers die drank uitschenken en ‘s avonds een openluchtcinema of talentenshow. Pas wanneer je wat langer blijft hangen, merk je dat deze camping nét iets anders is.

Vier jaar geleden stond Kylie hier voor het eerst, toen nog als een van de meisjes van leefgroep De Switch. Vandaag is ze een van de ‘collega’s’ die de camping mee draaiende houdt. “Ik ben er inderdaad vanaf het begin bij”, glimlacht ze. “Zelfs nu ik niet meer in de leefgroep zit, is dit een moment waar ik ieder jaar naar uitkijk. Ik kom hier de hele week kamperen met mijn familie, help mee en ben vooral blij om de begeleiders terug te zien.»

Dat ze hier elk jaar opnieuw staat, was nochtans niet vanzelfsprekend. “Ik wilde er in het begin niet direct aan meewerken. Ik wist ook niet waar we aan begonnen.” Kylie haalt haar schouders op. “Maar eens Camping Switch begon, was dat superplezant om te doen.” Intussen kent Kylie de camping door en door. Ze weet waar bezoekers terecht kunnen, welke activiteiten er op het programma staan en wie hulp kan gebruiken. En vooral: ze kent de mensen die hier ieder jaar opnieuw van de partij zijn.

Een zot idee

Een van die vertrouwde gezichten is Sophie, al zeven jaar afdelingsverantwoordelijke van De Switch. Zij herinnert zich nog goed hoe het idee voor Camping Switch ontstond. “Tijdens een vergadering waren we aan het nadenken over wat de rol en opdracht van jeugdhulp precies is”, vertelt ze. “We merkten

“Wanneer alles in het teken staat van hulp, kan een jongere zich ook klein of hulpeloos gaan voelen” - Sophie

► dat we nog te vaak in de residentiële omgeving van leefgroepen werkten. Maar dat is niet de plek waar jeugdzorg moet gebeuren. Eigenlijk is dat iets wat zich in de maatschappij zou moeten bevinden.” Het “zot idee” voor Camping Switch was geboren. Wat begon met de jongeren van De Switch groeide uit tot een project waaraan intussen ook jongeren uit andere leefgroepen deelnemen. Ook jongeren die ambulante begeleid worden en ex-jongeren zoals Kylie krijgen de kans om mee te werken. “Dat was eigenlijk niet meteen de bedoeling”, legt Sophie uit. “We dachten dat Camping Switch een eenmalig project zou zijn, maar na de evaluatie was er heel veel positiviteit en *goesting* om met dit concept verder te gaan. En het is toch alleen maar mooi als je zo’n project voor zoveel mogelijk jongeren kunt openstellen?”

Meneer Snoep

Zo staat ook de 23-jarige Michael deze week tussen de tenten en activiteiten. Hij is eveneens ex-jongere van De Wissel, al is hij nog steeds in begeleiding. Voor hem is dit de eerste keer Camping Switch. “Ik kreeg de vraag of ik mee wilde werken op een camping. Veel meer uitleg hoefde ik niet te krijgen”, lacht hij. “Ik dacht: waarom niet? Kamperen, kampvuur maken, activiteiten doen. Ik ben een heel actief persoon en help graag mensen. Ik ben ook graag bij mensen.”

Dat blijkt al snel. Tijdens de openluchtcinema op maandagavond verkocht Michael snoep. Sindsdien heeft hij bij de kinderen een nieuwe naam. “Meneer Snoep”, lacht Sophie. “Je ziet dat Michael hier helemaal

Sophie is al zeven jaar afdelingsverantwoordelijke van De Switch.

“Je kan niet kiezen waar je geboren wordt. En op je veertien jaar ben je écht niet klaar om het alleen te doen” - Sophie

opbloeit.” De camping past bij hem, zegt hij. “De sfeer past bij mijn energie, bij mijn persoonlijkheid. Dit is beter dan een job waar je binnen zit of van negen tot vijf moet werken. Je ontmoet hier nieuwe mensen. En voor ons is het ook aangenaam om hier te werken. Het is heel anders dan heel de tijd in een leefgroep zitten.”

Voor Kylie ligt dat iets anders. Ze noemt zichzelf introvert en verlegen. Werken op de camping betekent dus soms ook uit haar comfortzone komen. “Hier moet je wel sociaal zijn

om de mensen te helpen. Aan de kassa, bij het onthaal... Je moet de mensen aanspreken.” Precies daarin zit een belangrijk deel van de bedoeling van Camping Switch. “Veel van onze jongeren hebben niet zo’n groot netwerk dat hen kan dragen”, vertelt Sophie. “Zeker in de lastige jaren van de puberteit hebben ze vaak niet zoveel ankerpunten in hun omgeving. Wij hebben altijd zoiets van: hoe beter je omringd bent door een grote groep mensen die je af en toe onder de arm kan pakken en steunen, hoe verder je gaat.”

Bruisende buurt

Camping Switch is ondertussen veel meer dan een initiatief van De Wissel alleen. Meer dan tachtig vrijwilligers hielpen de voorbije vier jaar mee. Ze organiseren workshops, volksspelen en activiteiten. Er zijn wandelingen met wolfshonden, een klim- en touwenparcours en een hele reeks activiteiten voor kinderen. 's Avonds verschuift de drukte naar het grote podium achteraan het terrein. "Vijf dagen lang zijn er workshops", knikt Michael. "Die worden allemaal georganiseerd door vrijwilligers. Heel de buurt mag deelnemen, niet alleen de campinggasten."

Sophie wil dan ook dat Camping Switch een plek wordt waar mensen uit de buurt elkaar vinden én waar jongeren kunnen groeien. "Veel van onze jongeren brengen een groot deel van hun jeugd in de jeugdhulp door", zegt ze. "Daar wordt altijd veel hulp aangeboden. Na een tijdje zeggen jongeren ook: 'wat kunnen wij eigenlijk zelf nog?' Wanneer alles in het teken staat van hulp, kan een jongere zich ook klein of hulpeloos gaan voelen. Hier worden de rollen eens omgedraaid."

Op Camping Switch zijn zij het die de camping mee organiseren. Die drank inschenken. Die snoep verkopen. Die bezoekers helpen. "Niet alles staat hier in functie van hulp voor hen. Zij zijn degenen die iets betekenen voor anderen." Sophie heeft het al vaak gezien: een bezoeker die na een activiteit even blijft staan voor een babbeltje, een kind dat met een grote glimlach naar huis gaat. "Ik heb onze gasten al ontelbare keren 'dankjewel' horen zeggen tegen Kylie en Michael.

Die appreciatie en erkenning is belangrijk."

Altijd welkom

Kylie weet hoe belangrijk zo'n andere blik kan zijn. Ze werd door de jeugdrechter geplaatst na een onveilige thuissituatie. Eerst verbleef ze in de gemeenschapsinstelling in Mol, daarna kwam ze bij De Wissel terecht. "Ik ben daar lang gebleven. Ik wilde er

eigenlijk niet weg." Sophie schiet in de lach wanneer ze eraan terugdenkt. "Kylie heeft er alles aan gedaan om niet bij ons te moeten vertrekken. Echt waar. Tot de laatste dag."

Maar vertrekken betekent niet dat alles stopt. Integendeel. "Wij zeiden soms: 'Kylie, jij hebt ons echt niet meer nodig!'", vertelt Sophie. "Maar dat vind ik net het fijne aan dit werk.

"Dit is een moment waar ik naar uitkijk. Ik kom de hele week kamperen en ben vooral blij om de begeleiders terug te zien" - Kylie

Kylie blijft terugkeren, zelfs nu ze niet meer in de leefgroep zit.

“De sfeer past bij mijn energie en persoonlijkheid. Beter dan een job waar je de hele dag aan een bureau moet zitten” - Michael

► Het hoeft niet te stoppen bij het officiële stuk.” Sophie werpt Kylie een veelzeggende blik toe. “Met hoeveel begeleiders jij nog contact hebt... Ex-jongeren komen terug voor een babbel of tijdens een barbecue. Soms zelfs met partner en kinderen. Daar vindt de beste begeleiding plaats. Ze spreken de jongeren van nu aan en zeggen: ‘Je bent hier niet graag, dat snap ik, maar wees niet te hard voor de begeleiding. Later ga je ze dankbaar zijn.’ Hun woorden doen soms veel meer dan ons gezaag.”

Ook Michael heeft een lange weg afgelegd. Hij vertelt hoe hij het thuis moeilijk kreeg omwille van zijn gender en op school zwaar gepest werd. Uiteindelijk werd hij door de jeugdrechter uit huis geplaatst. Hij ging van leefgroep naar leefgroep en van psychiatrie naar psychiatrie, tot hij bij De Wissel terecht kwam. “Ze hebben mij hier enorm geholpen in mijn zoektocht, ook op het vlak van gender. Nu zie ik wie ik echt wil zijn en ben ik de man die ik nu ben. Daar ben ik De Wissel heel dankbaar voor.”

Eigen koers

Sophie werpt een blik op het terrein, duidelijk geëmotioneerd. “Ik zie die jongeren écht graag”, zegt ze. Ze vindt het moeilijk dat de jeugdhulp in de maatschappij zo vaak negatief wordt bekeken. Vrienden vroegen haar

onlangs waarom ze haar comfortabele job in de banksector had achtergelaten voor “al die problemen en miserie.” Ze wordt er nog altijd boos van. Maar vooral verdrietig. “Want ik zie die jongeren groeien. Ik zie ze mama worden. Dat worden schitterende moeders, net omdat ze heel goed weten wat ze zelf gemist hebben. (zucht) Je kan niet kiezen waar je geboren wordt. En op veertien jaar ben je echt niet klaar om het alleen te doen. Dan heb je mensen rond je nodig. Maar uiteindelijk komt er een moment waarop de jongere het zelf vastpakt, de klik maakt en zegt: ‘Ik ga ervoor. Ik ga iets maken van mijn leven.’ En daar werken ze steenhard voor.”

Een wandeling met wolfshonden is slechts een van de vele activiteiten die Camping Switch te bieden heeft.

De avond valt over Centrum Molenmoes. Op het podium gaan de lichten aan voor ‘De Switch zingt’. Jongeren, begeleiders, campinggasten en buurtbewoners schuiven dicht bij elkaar. Aan de tafels wordt iets gedronken, voor het podium wordt gedanst. Sophie begeeft zich naar het podium, zingt uit volle borst en geniet zichtbaar van de avond. Michael is intussen overal tegelijk: hij entert de kinderen, maakt een praatje en ruimt tussendoor de tafels af. Iets verderop zit Kylie op een bankje. Ze kijkt glimlachend toe, haar handen op haar buik. Volgend jaar mag er alvast een extra slaapplek op de campinglijst. (TB) —

⚡ GENK

Na meer dan zeventig jaar aanwezigheid werd beslist dat de Zusters van Don Bosco de gemeenschap in Boxbergheide (Genk) zullen verlaten en dat de gemeenschap definitief de deuren sluit. De zusters die er nog woonden (en werkten) verhuizen naar Wijnegem. Zuster Greta, jarenlang actief in de school en op het speelplein, krijgt een eigen plein: de speelplaats zal voortaan het 'Zuster Gretaplein' heten.

⚡ ASSEL

Dertig jongeren uit verschillende landen kwamen in Assel samen voor het Assel Art Connect Festival, een internationale jongerenuitwisseling rond kunst, zelfexpressie en duurzaamheid. Tien dagen lang ontdekten ze hun creatieve talenten tijdens workshops rond muziek, theater, beeldende kunst en dans. Het project sloot af met een festival, waar de jongeren hun werk aan het publiek presenteerden en samen stilstonden bij thema's als duurzaamheid, inclusie en wereldburgerschap.

⚡ LAURADORP ⚡

Ruim dertig jaar nadat het oorspronkelijke Don Boscobeeld beschadigd raakte, heeft Lauradorp opnieuw een monument dat herinnert aan Don Bosco. Eind juni werd het nieuwe kunstwerk onthuld, als eerbetoen aan de man die zo nauw met het dorp verbonden is. Tegelijk brengt het hulde aan de Salesianen van Don Bosco, die tussen 1928 en 1993 een blijvende indruk nalieten op het jeugdwerk en de zielzorg in het dorp. Salesiaan Wim Flapper kreeg de eer om het nieuwe monument in te zegenen.

*“Trek weg uit je land, verlaat je familie
en je verwanten, ga naar het land dat
ik je wijzen zal. Ik zal je tot een groot
volk maken. Ik zal je zegenen en je
naam groot maken, zodat je een bron
van zegen zal zijn.”*

(Genesis 12, 1-2)

Maas

Zinplek

“De waarden van Don Bosco spreken me aan”

“Dit beeldje kocht ik twee jaar geleden in Turijn. We gingen er met enkele animatoren en salesiaan Dieter Verpoest naartoe om meer te leren over Don Bosco. Ik had natuurlijk al veel over hem gehoord, maar in Italië besepte ik pas echt hoeveel mooie dingen hij heeft verwezenlijkt voor jonge mensen. Het raakt me hoe zijn geloof hem daartoe heeft aangezet. Ik ben zelf ook gelovig opgevoed, maar zoals bij veel mensen van mijn leeftijd is dat vandaag wat naar de achtergrond verdwenen. Ik geloof nog altijd, maar het is niet iets waar ik elke dag bewust mee bezig ben. Toch merk ik dat de waarden van Don Bosco heel dicht bij mij staan. Dat voel ik bijvoorbeeld tijdens de Avondwoordjes op het speelplein. Niet iedereen op het speelplein gelooft, maar toch proberen we allemaal iets goed te doen voor anderen, meer bepaald voor kinderen. Misschien is dat ook wel een vorm van ‘geloven’. Ik had ook een heel ander beeld van ‘de priester’, dus toen ik vernam dat Dieter priester was, was dat ook even schrikken. We lachen samen, plagen elkaar en kunnen evengoed een serieus gesprek voeren. Door hem besepte ik dat een priester ook gewoon een mens is en dat geloof niet iets afstandelijks of ingewikkeld hoeft te zijn, maar ook eenvoudig en dichtbij kan zijn. Dat is iets wat ik zeker zal meenemen.”

“Je moet uit je comfortzone komen!”
Hoe dikwijls horen we dat niet. Wel, als er iemand is die weet dat betekent, dan is het wel Abraham. We ontmoeten hem in het twaalfde hoofdstuk van het boek Genesis. Met hem begint de geschiedenis van het Bijbelse volk. Abraham is met Sara. Ze wonen in Mesopotamië. Abraham hoort een Stem die hem vraagt: “Trek weg uit je land, verlaat je familie en je verwanten, ga naar het land dat ik je wijzen zal.” Hij krijgt er meteen een belofte bovenop: “Ik zal je tot een groot volk maken. Ik zal je zegenen en je naam groot maken, zodat je een bron van zegen zal zijn.” Abraham vertrouwt die Stem en vertrekt uit alles wat hem bekend is. Veertien hoofdstukken lang lees je over die tocht. Het is geen ‘walk in the park’, maar Abraham blijft vertrouwen. Abraham en Sara krijgen uiteindelijk een zoon, Isaak, en de tocht voert hen naar een nieuw land en een nieuwe toekomst.

De tocht van Abraham was geen doelloze zwerftocht zoals die andere tocht uit de Griekse mythologie die nu furore maakt in de bioscoop: de tocht van Odysseus na de oorlog in Troje. Odysseus zwierf rond om uiteindelijk terug te komen op de plaats waar hij vertrokken was. Het is een bijzonder tragisch verhaal. Dat kan niet gezegd worden van de tocht van Abraham.

Zijn tocht had een doel en hij werd een zegen voor de mensen.

Ons leven kent ook van die momenten dat we weggeroepen worden uit wat vertrouwd is, het onbekende tegemoet. Vaak aarzelen we dan, bang voor een slechte afloop. Maar wanneer we de stap wagen en erin geloven, kan er met ons iets nieuws gebeuren. Abraham aarzelde niet en ging op weg. Hij wordt daarom de ‘vader van het geloof’ genoemd. Want dat is wat ‘geloven’ is: je toevertrouwen aan een belofte zonder het zeker te weten. Daarom zijn hij en Sara niet alleen voor joden en christenen, maar ook voor moslims ‘aartsvader’ en ‘aartsmoeder’.

Een nieuw school- of werkjaar, een nieuwe werkomgeving, een vakantie met een groep onbekende mensen, een nieuw engagement ... Het kunnen allemaal momenten zijn waarop je uitgedaagd wordt om het vertrouwde te verlaten. Natuurlijk brengen die keuzes onzekerheden met zich mee. Wie verlaat graag zijn comfortzone? Maar als we er ons aan wagen, dan krijgen we nieuwe kansen en opent zich een nieuwe toekomst. We zullen het ervaren als een zegen en zullen andere mensen tot zegen zijn, net zoals Abraham. (PM)

Avondwoordje

De schoolbanken raken stilaan weer bezet. Voor sommige leerlingen is het een grote nieuwe stap, anderen komen terug in een vertrouwd milieu.

Bepaalde leerkrachten zijn vertrouwde gezichten, maar soms moet men elkaar nog leren kennen. Deze nieuwe kennismaking verloopt niet altijd fijngevoelig. Bij het horen van de familienaam zei een leerkracht: "Je bent toch niet de broer van ...". De broer die een moeilijk parcours had gelopen, had zijn sporen nagelaten. Of wat zeg je als leerling als men jou vraagt welke reis je gemaakt hebt in de vakantie? Met rode wangen moet je dan bekennen dat het voor jouw familie financieel niet haalbaar is om te reizen. Misschien moeten we niet te veel dossiers doorgeven met gegevens die vooroordelen worden vanaf de eerste schooldag? Met een schone lei beginnen is hopelijk een basisrecht van elk kind en elke jongere. (BD)

Een thuis voor jongeren.